

Διάγραμμα ομιλίας ('Α.Φ.)

Εισαγωγή: Γενικές θέσεις:

Στο ξεκίνημα του νέου αιώνα, μπορούμε βάσιμα να προβλέψουμε την ευρωπαϊκή Ελλάδα των πολιτών, με επιτάχυνση της εξέλιξης στο επίπεδο της οικονομίας, της δημοκρατίας και της προστασίας του πολίτη, της καλής διεθνούς θέσης της χώρας, της ειρηνικής εξωτερικής πολιτικής.

1ο Μέρος: ανάλυση των γενικών θέσεων

[παραπληρωματικά νοήματα: επικέντρωση στο μέλλον, αισιοδοξία]

Η Ελλάδα είναι πια μια «ισχυρή κοινωνία». Έχοντας εξασφαλίσει: • την οικονομική ασφάλεια, • τη δημοκρατική πολιτεία και • τη συμμετοχή στα ευρωπαϊκά δρώμενα, μπορεί γρήγορα να προχωρήσει προς μια νέα ποιότητα κοινωνίας που θα χαρακτηρίζουν: • οικονομία ανταγωνιστική στο πλαίσιο της ΕΕ και της παγκοσμιοποίησης, • εκλογικευμένη οικονομική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος, • εμπάθυνση της δημοκρατίας με μείζονα στόχο το σεβασμό των δικαιωμάτων των πολιτών και την κοινωνία των πολιτών, • προάσπιση της κοινωνικής δικαιοσύνης σε μια πορεία προς την Ευρώπη των πολιτών, • βελτίωση της ποιότητας της ζωής με > την πλατύτατη διάδοση των μορφωτικών αγαθών, > την καλλιέργεια της πολιτισμικής αυτογνωσίας, > την άντληση από την παράδοση ισχυρών και δημιουργικών στοιχείων, όπως: • η αξιοποίηση και αφομοίωση των πολιτισμικών επιδράσεων, • η χρήση των μαθημάτων του παρελθόντος ως εφελθρίου για την επιτυχέστερη αντιμετώπιση του μέλλοντος, • ο αμοιβαίος σεβασμός και η κοινωνική αλληλεγγύη.

2ο Μέρος: Τα κεκτημένα

[παραπληρωματικά νοήματα: σωφροσύνη, ειλικρίνεια και αναγνώριση αρνητικών στοιχείων, γνώση των κοινωνικών δεδομένων, ήρεμη βεβαιότητα]

Τι έγινε μέχρι σήμερα στην οικονομία, τη διεθνή θέση της χώρας, την πορεία προς την εμπάθυνση της δημοκρατίας [παράθεση].

Τι δεν έγινε ακόμα ή δεν έγινε επαρκώς, με έμφαση στο ότι δεν εξασφαλίστηκε η εμπιστοσύνη των πολιτών προς το κράτος, με υπογράμμιση της ανάγκης να διεξαχθεί κοινωνική πάλη για την ηθική ηγεσία σε όλα τα θεσμικά επίπεδα.

3ο Μέρος: Στόχοι και προσδοκίες: η ευρωπαϊκή Ελλάδα του αύριο

[παραπληρωματικά νοήματα: υψηλή και ισχυρή εθνική αυτοεικόνα ως προϊόν αυτογνωσίας και όχι μυθοπλαστικής παρηγορίας. Αντίλογος στον αντιευρωπαϊσμό και τον ελληνοχριστιανικό πολιτισμό με έμμεση κριτική αντιπαράθεση]

Για να εφαρμοστούν οι γενικές θέσεις: Χρειάζεται συλλογική δράση για να καταπολεμηθούν μύθοι βλαβεροί και παραδοσιακές αδράνειες. Ανάμεσα στους ισχυρότερους είναι ο μύθος της μικρής και φτωχής Ελλάδας (της παραδοσιακής Ψωροκώσταινας), που βλάπτει την εθνική ταυτότητα και δεν ανταποκρίνεται στην κοινωνική, οικονομική ή πολιτισμική πραγματικότητα. Άρα ζητούμενο: η καλλιέργεια της κριτικής προς όλες τις συντηρητικές πηγές του μύθου, μέσα στη χώρα αλλά και στην Ευρώπη.

Η μία πηγή του συντηρητικού μύθου έχει παλιές ρίζες, χαρακτηρίζει τον παραδοσιακό άνθρωπο με την επιστημονική έννοια του όρου «παραδοσιακός», βασίζεται στην *αδράνεια* και αναπαράγεται από τα δεδομένα προνόμια παλιών

κοινωνικών ομάδων, που • φοβούνται τις αλλαγές καθώς περιέχουν ένα ποσοστό ρίσκου, • αντιστέκονται σε όλους τους νεωτερισμούς, • αυτοαξιολογούνται με αποκλειστική αναφορά στο παρελθόν, • χτίζουν καβαφικά τείχη γύρω τους, • μεγαλγορούν και φωνασκούν αλλά δεν πράττουν, • αρνούνται την ευθύνη για την κατάσταση τους, • δεν αναγνωρίζουν τα λάθη τους αλλά τα αποδίδουν στη μοίρα ή στους άλλους, • χρησιμοποιούν την παράδοση σαν τροχοπέδη στις αλλαγές και την πρόοδο.

Η κριτική προς αυτή τη συντηρητική πηγή του μύθου της Ψωροκώσταινας είναι παραδοσιακά πλούσια και δημιουργική.

Αρχίζει με τον ελληνικό διαφωτισμό, που αξιοποιεί την αρχαία Ελλάδα ως εφάπτηριο για τη δράση με στόχο τη διαμόρφωση του παρόντος και τον προκαθορισμό του μέλλοντος, και μετατρέπει το μέγα κύρος της κλασικής αρχαιότητας στην Ευρώπη σε ισχυρό όπλο εξωτερικής πολιτικής που ενίσχυσε και επέσπευσε την πραγματοποίηση του οράματος για τη δημιουργία ανεξάρτητου κράτους.

Συνεχίζει με τον ελληνικό ρομαντισμό που καλλιέργησε το δημοκρατικό πατριωτισμό και ταύτισε τη «φιλτάτην πατρίδα» με την καταπολέμηση του δεσποτισμού και της τυραννίας, με την ανεξαρτησία, με την ελευθερία και με την κοινωνική δικαιοσύνη.

Άνθισε την περίοδο του δημοτικισμού, που σημαντικότερη προσφορά του ήταν η καλλιέργεια της ιδέας για την παιδαγωγική αξία της ελληνικής αρχαιότητας, ως πολιτισμικής πηγής για να οδηγήσει στη θετική αξιολόγηση του παρόντος και άρα να ανοίξει δρόμους δημιουργίας για το μέλλον, και παράλληλα καταδίκασε ως πολιτισμικά στείρα και πολιτικά αντιδραστική τη θαυμαστική ενατένιση του παρελθόντος και κάθε τάση μίμησής του, έτσι ώστε διεκδίκησε την αξία του κοινωνικού παρόντος και την ενεργητική παρέμβαση των κοινωνικών ομάδων για την εξέλιξή του.

Έχει βαθιές ρίζες στην ελληνική αντίσταση κατά του Ναζισμού και όλους τους αγώνες κατά των αυταρχικών καθεστώτων και δικτατοριών, όπου με μεγάλες θυσίες καλλιεργήθηκαν και ρίζωσαν οι αξίες της κοινωνικής αλληλεγγύης, η προτεραιότητα του συλλογικού συμφέροντος, η ανάληψη της ευθύνης για το παρόν και το μέλλον.

Η ευρωπαϊκή πηγή του μύθου της Ψωροκώσταινας είναι η βαθιά συντηρητική και με πολλές μορφές απάνθρωπη ιδεολογία της δήθεν ανωτερότητας μιας ανθρώπινης ομάδας της βόρειας και βιομηχανικής ζώνης και του πολιτισμού της, σε σχέση με όλες τις άλλες ανθρώπινες ομάδες και όλους τους πολιτισμούς της γης. Αυτό το στερεότυπο υποτιμάει ό,τι ανήκει στο νότο και την ανατολή. Ισχυρές κοινωνικές δυνάμεις σε όλες τις χώρες της ΕΕ μάχονται ενάντια στο στερεότυπο, αλλά η ΕΕ είναι συσχετισμός δυνάμεων και μάχη για την ηγεσία της Ένωσης, έτσι ώστε πολλές ομάδες εκπροσώπων των ισχυρότερων χωρών χαρακτηρίζει αλαζονεία συγγενική με το στερεότυπο.

Η κριτική προς αυτή την ευρωπαϊκή συντηρητική πηγή του μύθου της Ψωροκώσταινας δεν αφορά μόνο την Ελλάδα ούτε μόνο τις λιγότερο ισχυρές χώρες της Ένωσης, αλλά είναι μέρος τη ευρωπαϊκής πάλης των ιδεών για τη δημοκρατική Ευρώπη των πολιτών.

Η κριτική έχει δύο πολύ ισχυρές πηγές αναφοράς. • Η Ευρώπη δεν πρέπει να ξεχάσει ότι η οικονομική ανισότητα σήμερα ανάμεσα στις χώρες μέλη οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αποφασιστική πρωτιά της οικονομικής ανάπτυξης που έδωσε σε ορισμένες από αυτές τις χώρες η αποικιοκρατία, ο επεκτατισμός και η βία του παρελθόντος. • Η Ευρώπη δεν πρέπει ακόμα να ξεχάσει ότι η συντηρητική ιδεολογία που υπεραξιολογεί το βορρά σε σχέση με το νότο και τη δύση με την ανατολή είναι η αυθαίρετη προσπάθεια να νομιμοποιηθεί ο επεκτατισμός και η οικονομική λεηλασία άλλων λαών. Είναι ιδεολογία που ανήκει στον αιώνα της αποικιοκρατίας.

Δίπλα στο βορειοδυτικό πρότυπο εξέλιξης και πολιτισμού, υπάρχει το μεσογειακό και δικό μας. Το πρότυπο αυτό κουλτούρας ανήκει στη «μεγάλη διάρκεια». Συνδυάζει • τους αρχαιότερους πολιτισμούς της Ευρώπης που όλοι είναι μεσογειακοί, • τη διαχρονική λάμψη της ελληνικής αρχαιότητας, • την έκταση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, • την άνθιση του αραβικού πολιτισμού που ανέπτυξε τα μαθηματικά και διέσωσε τον Αριστοτέλη, • την ευρύτατη πολιτισμική επίδραση του Βυζαντίου, • την οθωμανική επίδραση, μαζί με • την οικειοποίηση των μεγάλων ιδεών του διαφωτισμού και της γαλλικής επανάστασης.

Το μεσογειακό πολιτισμικό πρότυπο γεφυρώνει το νότο με το βορρά και την ανατολή με τη δύση τόσο γεωγραφικά όσο και πολιτικά.

Το μεσογειακό πολιτισμικό πρότυπο είναι θεμελιωμένο: • οικονομικά στην έννοια της λιτότητας, είναι άρα πολύ πιο έτοιμο να συνδυάσει την οικονομική εξέλιξη με την προστασία του περιβάλλοντος, • κοινωνικά στη συλλογικότητα και την αλληλεγγύη, άρα πολύ πιο ώριμο να επιδείξει ευαισθησία στο χάσμα του κόσμου ανάμεσα στην αφθονία και το λιμό, • πολιτικά στην πεισματική μάχη για τη δημοκρατία με αιώνες θυσιών, άρα πιο ευαίσθητο στην υπεράσπισή της στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ενοποίησης, και • φιλοσοφικά στον ορθολογισμό που όμως αφήνει ανοιχτά παράθυρα στο άγνωστο και ακατανόητο και στη φαντασία.

= • Αμφισβητούμενο ότι είναι «μικροί». Αξιοπρέπεια και φρονεσιότητα είναι

Οι Έλληνες έχουμε σημαντική θέση στη διαμόρφωση και συνέχιση του μεσογειακού πολιτισμικού προτύπου, αυτής της ωραίας κουλτούρας της μακράς διάρκειας, της κουλτούρας που συμβολίζουν οι ελαιώνες της λιτότητας, η παράδοση της σκληρής εργασίας σε συνθήκες άγονες και άνυδρες, η ηθική του καρβελιού που μοιράζεται με δικαιοσύνη, η πολιτική παράδοση της άρνησης υποταγής σε κάθε δεσποτισμό, που συμβολίζουν τέλος τα άλλοτε θυελλώδη και άλλοτε απαστράπτοντα πελάγη των οραμάτων για ένα καλύτερο μέλλον.

Συμπέρασμα

Το μέλλον απαιτεί • ενεργητική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά δρώμενα και όχι παθητική αποδοχή τους, • ανάπτυξη ενός κριτικού λόγου που θα συμβάλει να αξιοποιήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση το μεσογειακό πολιτισμό ως πρότυπο και γέφυρα προς την ανατολή, τα Βαλκάνια και την πρώην σοσιαλιστική Ευρώπη, • καλλιέργεια της εθνικής πολιτισμικής αυτογνωσίας και καταπολέμηση των παραδοσιακών μύθων της μικρής-φτωχής Ελλάδας, • εμπάθυνση της δημοκρατίας, • πολιτική μάχη για την ηθική ηγεσία σε όλους τους θεσμούς, • δραστηκή παρέμβαση για την αποκατάσταση της πλήρους εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος, • θεμελίωση της κοινωνίας των πολιτών, • καλλιέργεια της κοινωνικής ανοχής, • προστασία των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, • αρμονική ένταξη στην κοινωνία των μεταναστών.

Ναι